

Syndafallet och dess följder

*Gud har skapat människan till
evigt liv och gjort henne till sitt
beläte - men genom djävulens
avund är döden kommen i världen.
Vish. 2: 23, 24.*

Vi komma nu att skåda, huru den store, underlige och nådefulle Guden satte människan på ett prov, samt huru detta avlopp. Detta avlopp visst olyckligt, men det botades ock härligt. Vi skola nu med våra ögon skåda uppkomsten och urkällan till all den olycka, jämmer och nöd, all den synd och förbannelse, alla de kval och smärtor, som vårt släkte någonsin lidit på jorden - men vi skola ock skåda ursprunget och källan till all den nåd och salighet, all den frid och fröjd, som alla trogna någonsin i tiden smakat, och varöver de i himmelen äro evigt saliga, fröjdas och lovsjunga. »Såsom igenom en människa synden har kommit i världen, och genom synden döden - så har ock igenom en rättfärdighet rättfärdiggörelse till liv kommit över alla människor. Ty såsom genom den ena människans olydnad de många hava blivit gjorda till syndare, så skola ock genom den enes lydnad de många göras rättfärdiga» (Rom. 5).

Men först ännu några anmärkningar om människan. Människan var skapad till Guds avbild, att vara honom lik - till ett himmelsbarn på jorden, danat för att leva med Gud, begåvat med ett rent och ljust förstånd, en ren och fri vilja - korteligen, till en avbild av Gud själv; och när människan var skapad, »då såg Gud på allt, som han hade gjort, och se, det var mycket gott» - och nu vilade Gud från alla sina verk, som han hade gjort - nu vederkvickte och fröjdade han sig (på människosätt att tala). Att Gud på sjunde dagen vilade från alla sina verk, betyder visserligen först, att han upphörde att på detta sätt skapa; men han har ock haft en gudomlig förnöjelse och ro i sitt härliga verk.

I synnerhet har Guds Son, som framdeles skulle bliva en »människans Son», människornas broder och frälsare, nu i denna första, ljuvliga morgonstund av tiden haft en synnerlig lust med människan såsom han själv betygar i Ordspr. 8: 30, 31. Liksom han i nya testamentet kallas »Ordet, som var i begynnelsen, och genom vilket allt blev skapat», så kallas han här »Visheten», såsom en verkande och talande person, en evig Gud; och på nämnda ställe säger han: »När Gud befäste himmelen, var jag tillstädes - och jag var ett skötebarn vid hans sida, och jag var hans dagliga lust, lekande inför hans ansikte beständigt, lekande på hans jordkrets och förlustanda mig med människors barn.»

Efter vi redan voro »utvalda i honom», och han redan var »förut bestämd före världens begynnelse» till vår broder och frälsare, hade han ock redan sin lust med människors barn, med vilka han framdeles skulle träda i så nära förbindelse, då han skulle bliva en »människans Son». Dessutom var nu människan i sig själv ett gott Guds barn, uti vars ande den himmelske Fadern hade sin lust och vila.

Men Gud helgade ock den sjunde dagen och välsignade honom för människans skull; såsom Kristus säger i Mark. 2: 27: »Sabbaten är gjord för människans skull.» Och Gud har ofta förklarat, vartill sabbaten skulle vara, nämligen till själens näring och uppbyggelse i Guds kunskap och himmelska ting. Således finna vi redan här i sabbatens instiftande, att människan är skapad för Guds kunskap, för ett andligt liv och för Guds tjänst; ty sabbaten är icke påbjuden för något enda av de oskälige djuren. -

Vidare ligger ock i sabbatens instiftande ett mycket tydligt och starkt bevis därpå, att människan är skapad för ett evigt liv efter detta; »ty», såsom Luther säger, »allt, vad Gud har velat att man på sabbaten skulle göra, är idel vissa och klara tecken och bevis för ett annat liv efter detta. Vad vore det nödigt, att Gud genom sitt ord talade med oss, så framt vi icke tillhörde ett tillkommande och evigt liv? Ty så framt det icke blir något tillkommande liv, varför skulle icke vi leva såsom kreaturen, med vilka Gud icke talar, och vilka icke känna Guds Men emedan det gudomliga majestätet talar allena med människan, och hon allena känner och fattar Gud, så följer nödvändigt att efter detta liv är ett annat, för vars vinnande vi måste hava Guds ord och kunskap.

Ty detta timliga liv är ett naturligt liv, vilket även alla oförnuftiga djur hava, som icke känna Gud. Sålunda bevisar sabbatens instiftande, att människan är ämnad till ett andligt och evigt liv med Gud, sin Skapare. - Av Heb. 4 kap. finna vi ock, att sabbaten, Guds vila, Guds rolighet, även varit en förebild, till det eviga livet i himmelen, där alla trogna,, efter denna tidens vedermöda och tröttande valfart, skola få en evig och ostörd sabbat och vara när Herren alltid. Vi skola aldrig glömma: »Gud har skapat människan till evigt liv» (Vish. 2).

Himmelen är ifrån begynnelsen ämnad åt henne; såsom Kristi ord på den yttersta dagen skola lyda till de utvalda: »Kommen, I min Faders välsignade, och tagen i besittning det rike, som eder är tillrett från världens grundläggning.» Märk, från världens grundläggning var himmelriket ämnat åt människan. Till de osaliga åter på Domarens vänstra sida heter det: »Gån bort ifrån mig, I förbannade, till den eviga elden, som är tillredd åt djävulen och hans änglar.» Pinorummet var således icke tillrett för människan, utan för djävulen. Människan var ämnad till evigt liv i himmelen.

Innan människan kunde rätt åtnjuta detta andliga och eviga liv med Gud, var det likväl nödigt, att hon först skulle stå ett prov här på jorden. Men frågar någon, varför Gud skulle sätta människan på ett prov, i vilket han förutsåg att hon skulle falla, så svaras: Guds råds hemligheter äro väl egentligen honom själv förbehållna och skola i evigheten bättre förklaras för oss; men något kunna vi dock förstå. Augustinus säger: »Det skedde därför, att människan skulle lära känna alla Guds egenskaper, icke blott hans allmakt, vishet och godhet, utan ock hans stränga rättfärdighet och hans oändliga barmhärtighet. Hade intet prov och intet fall skett, så hade människan blott känt Gud såsom Skapare, aldrig såsom Domare och aldrig såsom Frälsare.»

En annan tolkare säger: »Skulle människans kärlek och lydnad hava något värde, så var ett val för henne nödvändigt; det måste åt henne överlämnas att fritt välja mellan lydnad och olydnad. Gud lät människan förstå, att hon vid detta prov hade frihet att välja mellan Guds vilja och en egen vilja, som hos henne kunde bliva väckt från ett annat håll. Nu voro två ting möjliga, lydnad eller olydnad.

Genom lydnad hade människan kunnat saliggöras utan försoning. Förvandlingen, som var nödig till ett högre liv, hade då skett utan död och förgängelse. Adams efterkommande hade då icke blivit födda till världen med synd. Men de hade måst sättas på prov var och en för själv. Om då somliga hade fallit i synd, så hade de icke kunnat frälsas; ty människosläktet hade då varit delat uti syndfria och syndfulla, vilka hade varit väsentligen olika. Om vårt släkte hade behållit sin syndfria natur och en fri vilja, så hade det ingen frälsare behövt. Men därigenom hade det ock aldrig behövt prisa Gud för barmhärtighet och aldrig fått smaka saligheten av förlåtelsens nåd.» - Den märkligaste förklaringen över Guds råd ligger otvivelaktigt i Kristi egna ord, då han säger: »Den som mycket förlåtes, han älskar mycket.

Och i den stora liknelsen om fadern med de två sönerna, Luk. 15: 11-32, varmed Kristus i synnerhet velat måla för oss sitt nåderikes hemligheter eller Guds förhållande till människan, där visar han, att den sonen, som var fallen och förlorad, men blev blott genom faderns kärlek överhopad med en alldeles oförskyllad och oväntad nåd, fick ock därigenom en salighet och ett hjärta för fadern, som den andra sonen aldrig kände ett i salig blygsel och kärlek försmält och brinnande hjärta då däremot den sonen, som aldrig hade fallit, aldrig vikit ifrån Guds bud och aldrig varit förlorad, hade ett kallt och avogt hjärta mot sin fader.

Huvudsaken är: Gud vill vara ensam Konung och Herre, ensam stor över alla sina händers verk. »De änglar, som icke behöllo sitt furstadöme, utan strävade efter Guds höghet och ära, övergåvo sitt eget hem, dem förvarade han med eviga bojor i mörker, till den stora dagens dom» (Jud. v. 6); detta var ett fall, från vilket ingen hjälp, ingen upprättelse gavs. Människan åter blev genom sitt fall beständigt ett nådehjon på jorden, och Gud beständigt stor i nåd och ära. - Men även vad vi icke förstå är lika gudomligt och stort. Det tillhör Herrens ära att vara obegriplig för oss. Därför övergå vi nu till själva den heliga historien, att skåda det betydelsefulla provet och fallet.

Människan hade allt vad hon kunde önska sig. Så lyder beskrivningen: »*Herren Gud planterade en lustgård i Eden österut och satte däri människan., som han hade danat. Herren Gud lät nämligen alla slags träd, som voro ljuvliga att se på och goda att äta av, uppväxa ur marken och livets träd mitt i lustgården, så ock kunskapens träd på gott och ont. Och från Eden utgick en flod, som vattnade lustgården; sedan delade den sig i fyra grenar. Den, första heter Pison m. m. - Så tog nu Herren Gud*

mannen och satte honom i Edens lustgård till att bruka och bevara den. Och Herren Gud bjöd mannen och sade: Av alla andra träd i lustgården må du fritt äta, men av kunskapens träd på gott och ont skall du icke äta., ty när du äter därav, skall du döden dö.»

Detta är nu provet, som Adam skulle stå å sitt släktes vägnar. Detta är det förbund, som Gud upprättade med människan. På ena sidan var den treenige, oföränderlige, majestätiske Guden, såsom den högste laggivaren. På den andra sidan var Adam, som i sin person föreställde hela det mänskliga släktet; vilket utgången bevisar, då hans fall och dess frukter sträckte sig till alla människor (Rom. 5: 12; 1 Kor. 15: 21-22).

Det, som nu här först bör märkas - och vilket är i hög grad tänkvärdt och lärorikt - är det förhållandet, att Gud fäste sitt förbund vid en så ringa och obetydlig gärning. Se och lär här en gång för alla, huru den store och helige Guden dömer! När han ville sätta människan på det största och betydelsefullaste prov, då utvalde han den allra minsta gärning, som kunde upptäckas på jorden. Ett prov, som skulle sträcka sina följder över en hel värld, ett bud, vars brytande skulle medföra all slags död, lekamlig, andlig och evig, fästes vid *en så ringa gärning*, som att äta frukten av ett träd mitt i paradiset rikedom på träd och frukter. Visst har Herren med detta första bud givit människosläktet för evärdelig tid den lärdomen, att hans ögon se *efter hjärtat, efter lydnaden*, icke efter gärningens storlek.

Visst har han givit oss en allvarsam lärdom därom, att han vill vara en allrådande Herre över sina skapade varelser, som fordrar lydnad, fullkomlig lydnad, blott lydnad, när han befäller något. Hade han t. ex. sagt till Adam: du skall icke dräpa din hustru, eller: du skall icke plåga djuren, då hade genast förnuftet sett skäl däri, gillat och understött hans bud, och då blott för det förnuftiga i budet rättat sig därefter; och således hade själva lydnaden - vad som heter ren lydnad för Herrens bud - aldrig kommit på prov. Då hade människan genast fäst sig vid gärningarnas värde och helt förbisett, vad Gud egentligen ville hava, nämligen lydnaden.

Men nu utvalde Gud den allra minsta gärning, på det förnuftet skulle intet skäl finna, ingen ledning, intet understöd, utan att budet måtte fordra en ren lydnad. Nu skulle förnuftet säga: Kan Gud döma oss till döden för en så ringa gärning? Hela paradiset är fullt av träd och frukter, och vi äro de enda, som skola njuta därav. För vem skall detta ljuvliga träd sparas? o. s. v. Här hade således förnuftet ingen ledning, här fordrades blott lyda - och detta var just vad Herren från begynnelsen ville lära oss.

Det kan ock icke med ord utsägas, huru mångfaldigt och oändligt mycket ont som kommer av benägenheten att se på gärningarnas värde och icke på Guds ord och bud. Det är denna benägenhet, som utgör grunden till all säkerhet och allt skrymteri. När Gud säger: »Du skall icke dräpa, icke göra hor, icke stjäla», det kan man hålla för viktiga bud; men då han säger: »Du skall icke missbruka Herren din Guds namn», eller: »Du skall icke förtörnas på din broder, icke med falsk berättelse vanställa hans ord och gärningar o. s. v.», då tycker man, att det är blott små och ringa bud, vilka man kan efter behag hålla eller bryta. När man så förgäter den store Gudens heliga vilja och bud och blott ser på gärningen, då kan man leva alldeles säker mitt i det gruvligaste inre syndaväsende, blott man utvärtes och i vissa stycken är from. Så gjorde fariséerna. Så göra alla människor av naturen. Det är endast den helige Ande, som häruti gör en stor skillnad; endast han, som angriper det inre onda.

Att du icke dräper, icke gör hor, icke svär eller super, det bevisar intet om den sanna fromheten, om Guds Andes inneboende - ty sådana grova synder kan förnuftet och samvetet bestraffa; men att du ock oroas över onda tankar, hemlig vrede, orena lustar, fåfänga ord, hemligt högmod, kallsinnighet mot Gud, tröghet till bönen o. s. v. det bevisar mycket mer om den helige Andes arbete i din själ, än de härligaste gärningar.

Men det är icke blott i avseende på Guds bud, det är även i trossaker, som samma benägenhet att se blott på gärningen, och icke på den store Gudens ord, gör oss så stor skada. Att Gud i dopet upptager ett barn, ikläder det Kristus med all hans förtjänst, det är den största dårskap för förnuftet, som blott ser vatten och en skröplig människas (prästens) tjänstförrättning. När barnet vid två års ålder visar Adams natur, så kan man icke tycka, att det är heligt för Gud, eller att Guds änglar fröjdas över det. Eller om en äldre person har kommit till tron på Guds Son och blivit döpt i dag, så får han i morgon känna, att »icke köttets orenhet avlades» (1 Petr. 3: 21), utan att han blott inför Gud var ren och helig genom Kristi rättfärdighet, vilken han iklädes. Men nu ser han icke denna rättfärdighet, utan endast

vad han har av Adam, endast sin egen synd och orenlighet; då är han genast färdig att fälla modet och tänka: Nej, jag blev dock icke ren o. s. v. Då betyder det alls intet vad Kristus sade: Den som tvagen är, han är hel och hållen ren (för Gud) och behöver blott två fötterna (vandringen) - då betyder hela Kristi förtjänst alls intet. Nej, då heter det: Om jag blott kunde vara from och helig; men att jag endast skall hava Kristi rättfärdighet, det är ett intet. Varför det? Endast därför, att Kristi förtjänst icke är min egen gärning och icke synes eller kännes, utan endast är mig tillsagd av Gud. Att Gud säger det, är mig ett intet; om jag själv gjorde något härligt, det vore något att lita på.

På detta sätt är det då ett intet, allt vad Kristus gjort och lidit och sagt - allt är ett intet emot min egen gärning. Sådan är naturen. Därför är det väl av nöden att se upp och märka, huru de allra största ting fördölja sig under den allra ringaste skepnad, när Herren säger något. Sådant ville han en gång för alla lära hela världen, då det allra största prov fästades vid den allra minsta gärning, såsom den var att äta av ett träds frukt. Tänk, då en hel värld kom under synd, död och förbannelse genom en så liten gärning, blott för Herrens ords skull, då må ingen hädanefter se på, gärningarnas värde, utan på Herrens ord allena.

Det andra, som i avseende på själva provet är märkvärdigt, är, att Herren Gud vid den ringa gärningen fästade en så sträng dom: På vad dag du äter därav, skall du döden dö. Och huru denna dom på det förskräckligaste gick i fullbordan, skola vi sedan betrakta. Men se nu här Guds storhet och majestät! Så stor är Herren Gud, så hög och sträng hans fordran på fullkomlig lydnad och underdånighet av sina skapade varelser, att när hans mest begåvade och älskade barn, människan, blir honom olydig och gör mot hans bud, dömes hon till en trefaldig död, och hela jorden blir förbannad för hennes skull. Så brinner den allsmäktige Gudens vrede över synden, såsom en stor, förtärande eld, som går över hela världen.

Ännu mer uppenbarades denna Guds stränga helighet, då den försoning, som den gudomliga barmhärtigheten beslöt till vår frälsning, icke kunde ske genom något mindre, än hans egen älskade Sons blodiga, död. Utan blodsutgjutelse skedde ingen förlåtelse (Heb. 9: 22). Här framstår synden rätt stor och förskräcklig! Och sannerligen, om man besinnar, vad det är, att den store, allsmäktige Herren Gud skapat alla världar, himmel och jord och allt, vad däruti är, och skapat människan med förmåga att förstå och höra hans vilja och bud, så kan man icke undra, att om denne store Gud bjuder henne något, och hon gör rakt däremot, därpå måste följa en stor, helig vrede och hemsökelse av Herren Gud. Han har all rätt att fordra en fullkomlig lydnad av sina skapade varelser.

Det är då idel dårskap av människans förblindade sinne, när hon mäter och räknar sina missgärningars storlek och mängd och, då hon tycker sig finna dem mindre stora och många, hoppas Guds nåd, men för större synder fruktar för Guds vrede. Nej, skriften säger: »Om någon håller hela lagen, men felar i ett, är han saker till allt.» Och så säger Herren Gud om sin heliga lag: »Förbannad vare den, som icke håller denna lags ord, så att han gör efter dem» (5 Mos. 27: 26). Det är denna omständighet, nämligen att Gud dömer på detta sätt, som gör, att även de, vilka »hålla sig till lagens gärningar, äro under förbannelse», emedan de vilja handla med Gud efter lag och rätt, då de likväl icke äro fullkomligt rättfärdiga.

Aposteln säger: » Alla de, som hålla sig till lagens gärningar, äro under förbannelse, ty det är skrivet: förbannad vare var och en, som icke förbliver vid allt» etc. (Gal. 3: 10). Vill människan däremot ödmjuka sig under Guds mäktiga hand, krypa till nådestolen och söka blott barmhärtighet, då är där ingen ända på Guds nåd och kärlek; då går han hellre själv i döden, än han ser, att syndaren skall dö. Men därom snart mera. Vi gå nu först att betrakta själva fallet. Därom lyder berättelsen så (1 Mos. 3):

- 1. Men ormen var listigare än alla andra markens djur, som Herren Gud hade gjort; och han sade till kvinnan: Skulle då Gud hava sagt: I skolen icke äta av något träd i lustgården*
- 2. Kvinnan svarade ormen: Vi få äta av frukten på de andra träden i lustgården (v. 3), men om frukten på det träd, som står mitt i lustgården, har Gud sagt: I skolen icke äta därav, ej heller komma därvid, på det I icke mån dö.*
- 4. Då sade ormen till kvinnan: Ingalunda skolen I dö; (v. 5) utan Gud vet, att när I äten därav, skola edra ögon öppnas, så att I bliven såsom Gud, vetande vad gott och ont är.*

6. Och kvinnan såg, att trädet var gott att äta av och att det var en lust för ögonen, och att det var ett ljuvligt träd, eftersom man därav fick förstånd, och hon tog av dess frukt och åt; och hon gav jämväl åt sin man, som var med henne, och han åt.

Så skedde nu det stora, betydelsefulla syndafallet. Vi vilja närmare betrakta det. Först omtalas ormen. Här är en förskräcklig ande, som talar genom denne orm. Vilken han var, veta vi. Skriften säger uttryckligt: »Gud skapade människorna till evigt liv . . . men genom djävulens avund är döden kommen i världen» (Vish. 2: 24). Därför kallas han ock »den gamle ormen, som heter djävul och satan, vilken förvillar hela världen» (Uppb. 12: 9); och »Leviatan, den snabba ormen, och Leviatan, den slingrande ormen» (Jes. 27: 1). Självt fallen ängel, av Gud förkastad, »avundades» han människan hennes lycksalighet; därför ville han ock bringa henne på fall. Och huru sker det? Här skola vi nu se hans förskräckliga arglist.

Först vänder han sig, icke till mannen, utan till det »svagare kärilet» kvinnan. Människan hade nu egna medskapade krafter att strida och emotstå det onda; men därför var ock i dessa krafter den skillnad, som i övrigt mellan mannen och kvinnan, nämligen att mannen hade mera styrka. Därför valde djävulen denna väg att först bedraga kvinnan och sedan genom henne verka på mannen. Vi finna redan här, såsom eljest i hela skriften, att djävulen är en förslagen och tänkande ande, listig och beräknande, och vet väl att ställa sig efter omständigheterna, att avpassa tillfällena och rikta sina anfall på de svagaste punkterna.

Nu sade han till kvinnan: Skulle Gud hava sagt: I skolen icke äta av något träd i lustgården?' Märk nu, huru djävulen börjar sitt anfall. Han börjar med att sakta lossa på det band, som höll människan, nämligen tron på Guds ord - skulle Gud hava sagt, I skolen icke äta? Han talar ännu försiktigt. Han säger ännu ingenting bestämt, han hemställer det till Evas egen eftertanke, vill, att hon skall bruka sitt förnuft och eftersinna, om ett sådant Guds bud kunde vara rimligt, eller om de icke till äventyrs hade missförstått det. Så snart Eva inlät sig i samtal, steg genast hans dristighet, så att han sedan säger bestämt: Ingalunda skolen I dö. Så brukar djävulen. Han börjar med att rubba tron, förvirra förståndet om Guds ord och göra människan oviss om Guds mening. Vinner han däruti, så vinner han allt.

Förbliver människan däremot fast i en levande tro på ordet, då är ingen begärelse så mäktig, intet fall så djupt, att icke allt ännu hjälpes. Detta vet djävulen. »Därför», såsom Luther säger, »umgicks han därmed, att han genom sitt tal skulle föra Eva från det, som Gud hade sagt, och har således, sedan han röjt ordet ur vägen, fördärvat den bästa vilja, vilken människan förut hade, så att hon uppreste sig emot Gud; har ock förvidit och fördärvat förståndet, så att det tvivlade på Guds vilja; därav följer då en olydig och Gud motsträvig hand, som emot Guds bud utsträcker sig att plocka äpplet; därefter även en olydig, motsträvig mun och tänder. Korteligen, på otro eller tvivel om Gud och hans ord följer allt ont.

Ty vad kan vara mera ont, än att bliva Gud ohörsam och lyda djävulen? - Sådant åsyftade han med denna fräcka och försåtliga fråga: »Skulle Gud hava sagt» etc. Som ville han säga: I ären sannerligen goda narrar, om I tron, att Gud har så sagt; ty Gud är ingalunda en sådan, som synnerligen frågar efter, om I äten eller icke äten. Och dessutom, skullen väl I, som ären insatta till härskare över hela jorden, stå under ett sådant band, att I icke skullen hava frihet att äta av något träd i lustgården? Vore icke detta en motsägelse mot vad Gud har sagt till eder: »Se, jag giver eder alla fruktbärande träd, eder till föda» (kap. 1: 29) o. s. v. På detta sätt arbetar den gamle ormen på att förbrylla kvinnan, föra henne i ovisshet och otro på Guds ord.

Samma sätt brukar han ännu i dag. Är det icke märkvärdigt, att man ännu ofta hör alldeles samma ord av mången listig orm, genom vilken djävulen söker bortrycka tron ur enfaldiga själar? »Skulle Gud hava sagt?» - T. ex. skulle Gud hava sagt, att den, som icke håller hela lagen, skall vara fördömd? Eller skulle Gud hava satt människan på jorden, då han såg, att hon skulle falla, om han till slut skulle fördöma henne? Eller skulle Gud låta en oskyldig lida för de skyldiga? Eller skulle Gud hava sagt, att han skall icke låta den bliva ostraffad, som blott missbrukar hans namn? Skulle Gud, som är själva kärleken, vara så nogräknad? o. s. v. På detta sätt styrker djävulen de ogudaktiga i deras säkerhet. Dem hjälper han till en orubblig tro på Guds godhet, att intet ont skall drabba dem. Ingalunda skolen I döden dö, heter det.

Men de trogna åter- deras förtröstan anfäktar han oupphörligt. Då heter det igen: Skulle Gud hava sagt? t. ex. skulle Gud hava sagt, att han icke tillräknar mig synden, den jag verkligen har och känner hos mig - och däremot tillräknar mig en rättfärdighet, som jag icke har och känner hos mig? Skulle Gud hava sagt, att jag, som tyvärr syndar alla dagar, skall likväl vara hans kära barn, liksom om jag aldrig syndade? Och allt detta blott för hans egen Sons skull, som gav sig själv ut för våra synder? Eller skulle Gud hava sagt, att han är när oss alla dagar -- således är även i mitt lilla rum, och hör allt vad jag beder eller suckar? o. s. v. På detta sätt anfäktar den gamle ormen i alla stycken vår tro på Guds ord, för att göra oss ovissa och svävande i våra tankar, varigenom han sedan kan föra oss, vart han vill. Sådant skola vi alltid bereda oss på och vara på vår vakt.

Kvinnan svarade ormen: Vi få äta av frukten på de andra träden i lustgården, men om frukten på det träd, som står mitt i lustgården, har Gud sagt: I skolen icke äta därav, ej heller komma därvid, på det att I icke mån dö. Således svarade nu Eva ganska riktigt; och icke dess mindre tog hon härmed första steget till sitt fall - nämligen därmed, att hon svarade något alls. Med ormen skulle hon aldrig hava bytt ett enda ord, utan på ögonblicket flytt, i tyst häpnad och förskräckelse över att höra ett väsende, som drog den helige Gudens ord i tvivelsmål.

Men där står nu den högt benådade människan, ren och syndfri, och gör för första gången bekantskap med det onda., som sedan uppfyllt en hel värld med förbannelse, nöd, kval, tårar, blod, timlig och evig död. O, vilket betydelsefullt ögonblick? Och detta börjar blott därmed, att hon stannar och rådplägar med ormen. Ty därigenom blev hon själv tillgänglig för hans frestelse; och därigenom gav hon honom hopp om framgång och mod att gå längre. Därjämte finnes i Evas svar en tvetydighet. Orden: »på det att I icke mån dö», hava i hebreiska texten ett uttryck, som kunde översättas: »att tilläventyrs I icke dö» --- då likväl Herren hade sagt bestämt: »I skolen döden dö.»

Men det lilla ordet »tilläventyrs» kom ur Evas eget hjärta, som redan börjat bliva osäkert i tron på Guds hotelse. Därför svarar nu ormen mera djävt: »Ingalunda skolen I dö; utan Gud vet, att när I äten därav, skola edra ögon öppnas, så att I bliven såsom Gud, vetande, vad gott och ont är.» Här tog nu ormen det djärva steget att uppenbart motsäga Gud. Ingalunda skolen I dö. men han bifogar ock ett försåtligt och arglistigt förnufts-skäl: »Ty Gud vet, att när I äten därav, skola edra ögon öppnas» m. m. Här talar nu djävulen på sitt rätta sätt, blandar lögn och sanning om varandra, framkastar tvetydigheter och lysande löften, och allt med en säkerhet och bestämdhet, såsom vore det Guds egen röst.

Märk först: »Ingalunda skolen I dö.» Det är det gamla vapnet, som djävulen i alla tider använt, och varmed han förför hela världen. nämligen den köttliga. säkerhetens ingivelse: »Ingalunda skolen I dö.» Detta är frestarens första och mäktigaste predikan: »Det är ingen fara, intet ont skall drabba eder, allt skall gå väl.» Vi se av Matt. 27: 3, att då djävulen ingav Judas Iskariot i hjärtat, att han skulle för-råda Jesus, var det just detta, han försäkrade honom om, nämligen »att det icke skulle bliva farligt», det skulle icke komma så långt med Jesus, att han skulle bliva dömd och dödad; ty evangelisten säger: »När Judas såg, att han var dömd, då ångrade han sig», då vaknade han och såg nu först, vad han hade gjort. Detta hade han aldrig förmodat. Och nu var det slut med glädjen över de trettio silverpenningar-na, nu var ångest, nöd och förtvivlan på färde. Sålunda plägar djävulen gillra.

Huru förskräckligt skola icke många tusende för sent vakna, vilka litat på denna ingivelse: »Ingalunda skolen I dö» - vilka känt Herrens ord: » Om I icke omvänder eder, utan en varder född på nytt, om I icke bättres eder» o. s. v.»skolen I alla sammalunda förgås, skolen I dö uti edra synder» m. m. men alltid känt en inre trygghet, en röst i hjärtat, som sagt: »Ingalunda skolen I dö, och på denna ingivelse fortlevat i sitt oomvända och opånyttfödda tillstånd! Huru förskräckligt skola de icke en gång vakna!

Men märk, för det andra, den försåtliga tvetydigheten och ormalisten i orden: »Ty Gud vet, att när I äten därav, skola edra ögon öppnas, så att I bliven såsom Gud, vetande, vad gott och ont är.» Se här den »vitklädda» djävulen. Här synes han ganska präktig, förskapad till en ljusets ängel. Han säger icke: »Ty I skolen alls intet akta, vad Gud säger - tvärtom tager han just Gud till vittne på, vad han sagt, och lägger Guds egna ord till grund därför. Han gör endast en förklaring över det namn, som Gud själv hade givit trädet. Gud hade i förbudet kallat det »kunskapens träd på gott och ont». Vad detta betydde, vill nu djävulen utlägga. »Gud vet», säger han, »Gud har medgivit med själva trädets namn, att man genom detta träd får kunskap om gott och ont, vilken kunskap Gud själv äger - således: att på

vad dag I äten därav, skolen också I bliva såsom Gud, vetande, vad gott och ont är. Detta är ju allt förträffliga saker; bliva såsom Gud själv, vis och upplyst såsom han - detta måste ju icke vara något ont. När nu Gud vet sådant, är det ju omöjligt, att han, eder hulde, allgode Fader, kan hava förbjudit eder att äta av detta träd.» Så hava somliga förstått satans djuphet häri. Andra åter mena, att han härmed velat ingiva misstankar om någon missunnsamhet hos Gud, nämligen att han icke unnade dem att bliva så lyckliga och härliga - att de således icke borde få visst och fast tro på Guds kärlek och välvilja mot dem.

Båda meningarna kunna väl stå tillsammans; ty Eva kunde ju endast göra denna slutsats: vet Gud, att genom åtnjutande av denna frukt våra ögon skola öppnas in. m., så kan han icke hava förbjudit oss äta därav, utan vi måste hava missförstått hans ord; ty huru kunde ett sådant bud komma överens med hans godhet och kärlek? Har han åter verkligen förbjudit oss att äta därav, så kunna vi icke annat sluta, än att han är missunnsam mot oss.

- Se nu här satans djuphet! Denna framstår ännu hemskare, när man betänker, huru han här i sin djupa lögn inblandar sanningar, vilka han endast vanställer och fördunklar genom de tvetydiga uttrycken. Han lovar t. ex. att »deras ögon skulle öppnas». Detta kunde tagas så, att de skulle få en utomordentlig vishet och insikt; men själv menar han utan tvivel endast (len bedrövlige erfarenhet, de skulle få av synden och dess straff. Vidare säger han egentligen: »I bliven såsom gudar.» Ordet i denna form brukas också om änglarna, men även om den sanne Guden.

Detta förstodo Adam och Eva säkert om de tre gudomspersonerna - således, att de skulle bliva lika Fadern, Sonen och den helige Ande; men efter djävulens mening kunde det beteckna änglarna, nämligen de fallna, vilka människan skulle bliva lik genom synden o. s. v.

Detta är djävulens sätt att utlägga Guds ord, nämligen att på något fint sätt förvända och fördunkla det. Vad som, överhuvud taget, är mest framstående i denna frestelse, och därjämte lämnat så djupa märken efter sig i alla Adams barn, att det ännu i dag utgör den egentliga grundkällan till allt andligt fördärv, alla de mäktigaste frestelser och de djupaste fall, är ormens ingivelser till högmod, självförgudning och oberoende. Redan i ormens första ord: »skulle Gud hava sagt, att I icke skolen äta av något träd», ligger den tanken inunder: I, - I, gudabarn - I, Guds härligaste verk- I, härskare över hela jorden - skullen I hava ett band på eder? Skullen icke I hava all frihet? o. s. v. Men sedan frestarens dristighet vuxit, säger han uttryckligt: »I skolen bliva såsom Gud», eller gudar. Och just detta: » I skolen bliva såsom Gud» - nämligen icke genom någon Guds nåd och gåva, utan genom egen »kunskap om gott och ont», genom er egen åtgärd, egen gärning - det tog djupt i människan, det lämnade märken efter sig hos Adams släkte, vilka ännu i dag oupphörligen sticka fram.

Även är det onekligen något betydelsefullt, att ormen uppväckte ett kunskapsbegär, som i synnerhet bidrog till detta stora och förskräckliga fall. Luther säger: »Det är egentligen djävulens naturliga gift, att människan vill vara klokare, än henne av Gud är bjudet.» Först är det i allmänhet ingenting, som gjort människorna så galna uti andliga ting, så mäktigt fientliga mot Gud och hans vägar, som den inbilska visheten. »När de föregåvo sig vara visa, hava de blivit dårar», även om de verkligen innehade det största förråd av kunskaper.

Aposteln säger, att »kunskapen uppblåser»; en större rikedom på förstånd och vetande blir därigenom den mäktigaste frestelsen till självförgudning och självklokhet; och blott därigenom är den människan genast, mer än någon annan, obekvämd för Guds visdom. »Gud står emot de högfärdiga» (1 Petr. 5: 5) och fördöljer sitt ljus för »de visa och kloka» (Matt. 11: 25). Men när Gud står emot en människa, då är det förbi med henne, då faller hon från den ena dårskapen i den andra. »Då får hon en sådan vishet», säger Luther, »att hon anser för rättfärdighet det, som är synd, och för den högsta vishet det, som är den yttersta dårskap. Ty därhän plägar djävulen drilla saken, att ju mer fjärran människan kommer ifrån ordet, desto mer lärd och vis tycker hon sig vara.»

Men dessutom pläga ock ofta de svartaste frestelser uppenbara sig blott såsom en nyfikenhet eller förvetenhet. Det är dels ett begär hos människan att få kännedom om det förbjudna; dels en ormens röst, som säger: det kan vara dig nyttigt att genom erfarenhet bliva vis, eller genom synd ödmjuk o. s. v. Men genom denna blandning av sanning och lögn har den gamle ormen fångat och mördat mången själ. En uppmuntran till synd är alltid av djävulen, även om han använder en sanning därtill.

Men vi gå åter till texten.

Och kvinnan såg, att trädet var gott att äta av, och att det var en lust för ögonen, och att det var ett ljuvligt träd, eftersom man därav fick förstånd; och hon tog av dess frukt och åt; och hon gav jämväl åt sin man som var med henne, och han åt.

Här är nu sammanfattat allt, som bevekta kvinnan till synd: Först, att trädet var gott att äta av och en lust för ögonen. Där är själva *begärelsen eller syndens behag*. Det andra var, att trädet var ljuvligt, efter det gav förstånd.. Där är frukten av djävulens predikan. Det var nu så långt ifrån, att hon trodde Guds hotelse och fruktade något straff, att hon tvärtom höll det för nyttigt att äta av den förbjudna frukten.. Därhän kan djävulen drilla saken!

Och där hava vi de två huvudfärger, med vilka han alltid utsmyckar synden i frestelsens stund. Nämligen först: hon är mycket ljuvlig, gör köttet mycket behag; för det andra: hon är alls icke farlig, hellre tvärtom nyttig. I samma sköna färger lyste synden också för Judas, då djävulen hade ingivit honom att förråda Jesus. Det lär väl oupphörligt hava viskat i hans inre: »tänk, trettio silverpenningar! tänk, huru mycken nytta och njutning du kan göra dig av dessa!» Och för det andra: »ingen fara! Jesus är oskyldig, och vi hava lag; han kan icke bliva dömd. Och åter, först och sist: tänk, trettio silverpenningar!» Så gick det ock här med Eva. Hon såg på trädet - såg på den förbjudna frukten, på frestelsens föremål, och detta var »ljuvligt»; och hon hörde på ormens röst, som försäkrade: »Ingalunda skolen I dö» - och trädet blir mer och mer ljuvligt, ju längre hon så ser och hör - och då gick det, som aposteln säger: »När begärelsen har avlat, föder hon synd; men när synden blivit fullbordad, föder hon död» (Jak. 1: 15).

Därom följer nu: Och hon tog av frukten och åt, och gav jämväl sin man därav, och han åt. O, förskräckliga stund! Hon tog - hon tog den frukt, som den Allsmäktige, den store, gode Guden hade förbjudit -- hon tog - och hon åt - och hon gav sin man därav - och han åt. Nu var det gjort. Och vad följde? Då öppnades bådass ögon, och de blevo varse, att de voro nakna. Och de fäste ihop fikonlöv och bundo omkring sig. Och de hörde Herren Gud vandra i lustgården, då dagen begynte svalkas, och mannen gömde sig med sin, hustru för Herren. Guds ansikte bland träden i lustgården.

Se där är nu döden! - den död, om vilken Herren Gud hade sagt: På vad dag du därav äter, skall du dö. Nu fly de för Gud, nu gömma de sig för sin himmelske Fader; så var nu den saliga föreningen mellan dem och deras hulde Fader upplöst; den ljuva barnaförtroligheten, i vilken de levat med sin Fader, var nu borta; fröjden i Guds närvaro, kärleken till honom och förtroendet till hans ord och hans hjärta hade försvunnit; Guds gode Ande och den rätta kunskapen om Gud och hans vilja, det rena och villiga sinnet, korteligen: *Guds avbild* både i förstånd och hjärta - allt var försvunnet. Och i dess ställe hade i deras sinne inkommit ett gruvligt djävulsbeläte; förskräckelse för Gud, stygghet och avoghet, samt en gruvlig förvirring i tankarna, blindhet och elakhet i hjärtat - såsom vi snart skola se av texten. Så såg det nu ut med de nyss förut så goda, saliga och heliga människorna. Detta var döden; såsom skriften säger: *Köttets sinne är död* (Rom. 8: 6). Just det är den andliga döden, »när själen skiljer sig ifrån Gud genom synden», liksom det är den lekamliga döden, när själen skiljer sig ifrån kroppen.

När tron eller barnaförtröstan och umgänget med Gud upphör, och själen blir skygg, främmande och bortvänd ifrån honom, icke mer söker honom, utan flyr för honom - detta är döden. När detta blir följden av en synd, då sker, vad aposteln säger: När synden blivit fullbordad, föder hon död. Så skedde det här med Adam och Eva. De fly bort ifrån Gud. Adam gömde sig med sin hustru för Herren Guds ansikte bland träden i lustgården. Guds ansikte, Guds ankomst och närvaro hade förut varit deras högsta lust och salighet. Och nu fly de och förfäras av hans röst, när han likväl icke kommer på något förskräckligt sätt, icke kommer med storm, dunder och blix, såsom på berget Sinai, icke heller kommer på mörka natten, utan på ljusa, sköna aftonen, »då dagen svalkades», och vinden går sakta fram genom paradiset och lindrigt rör löven på träden - då. fly de för sin Fader.

O, Adam och Eva, vad har nu hänt? Varför flyn I för eder hulde, kärleksrike, himmelske Fader? - Men sådan är syndens frukt. Här fanns vad Moses hotar, då han i 3 Mos. 26: 36 säger om de straff, som skola följa på synden, att de skola jagas på flykten av ett prasslande löv, som röres av vinden., och fly, såsom flydde de för svärd, och falla, om ock ingen förföljer dem. Så gick det nu här med Adam och Eva. Och denna hjärteskräck för Gud har gått i arv på alla deras barn, jämte andra fallets följder; ty det

är ännu människans bestämda natur att vara skygg för Gud och bävande, så snart samvetet är vaket. Mycket mer, om ett svårare syndafall sker; då blir människan så förvirrad och klen, att hon icke kan röra sig. - O, ett svårt fall! Förut hade Adam och Eva en så förträfflig förtröstan till Gud, ja, ett så glatt och fridfullt hjärta, att de icke ens skulle hava bävat, om de sett himmelen falla. Och nu fly de, så snart de blott höra den gode Gudens röst. O, vilket svårt fall! Att ur den högsta säkerhet, förtröstan och lust till Gud råka i en så förskräcklig fruktan, att människan mer skyr för Guds ansikte, än för djävulen, om hon såge honom närvarande framför sig! Ty Adam och Eva fly icke för djävulen, men för Gud, sin skapare, fly de; honom hålla de för strängare och mer fruktansvärd än djävulen, vilken de anse för bättre, ty för honom fly de icke. Därför är denna fruktan egentligen en flykt, avsky och avoghet för Gud.

Detta i allmänhet om förskräckelsen, som följer på synden. Nu vilja vi något närmare betrakta orden. Det heter: Då öppnades deras ögon. Märk, så snart synden var fullbordad, då öppnades deras ögon - då sågo de, vad de hade gjort, då var det slut med ormens tjusning; då var där genast förskräckelse, ångest och nöd. Detta är en träffande teckning. Så tillgår det ännu i dag. När synden är fullbordad, då behöver samvetet icke längre sova, nu får det vakna och nu blir synden »övermåttan syndig» (Rom. 7), nu är hela människan vederstygglig för sig själv, förvirrad och ängslig, i blygsel och bävan för Gud. Nu följer: Och de blevo varse, att de voro nakna, och fäste ihop fikonlöv. De hade förut levat i en så hjärtlig menlöshet, liksom späda barn, att de icke ens förstått blygas för varandra, fastän de gått nakna. Nu var det icke mer så; nu var synden i alla deras lemmar; nu var deras sinne icke mer rent och oskyldigt; nu behövde de skörten. Och så hade de nu lärt känna synden.

Här se vi, vad det betyder, att trädet kallades »kunskapens träd på gott och ont». Icke var det själva trädets frukt, som hade sådan verkan att öppna deras ögon och uppfylla den, med blygsel och förskräckelse - det var Guds förbud och deras olydnad mot detsamma, som hade sådana verkningar. Såsom Luther säger: »Adam sätter väl sina tänder i äpplet; men i själva verket sätter han tänderna i en tagg, som betar Guds förbud och olydnad mot Gud.» Därför finna vi i »kunskapens träd på gott och ont» och i själva det namnet blott en förklaring på Pauli ord i Rom. 3: 20: »Av lagen kommer syndens kännedom.» Och detta sker på tvenne sätt: först därigenom, att lagen med sina bud och förbud uppväcker begärelse; såsom aposteln. säger: »Jag hade icke vetat av begärelsen, hade icke lagen sagt: du skall icke begära. Men synden tog anledning och verkade genom budordet i mig all begärelse; ty utan lagen är synden död.» Så gick det ock här. Hade icke Gud förbjudit Adam och Eva att äta av detta träd, så hade väl aldrig ormen väckt deras begär till detsamma.

Nu har ormasäden så fått rum i våra hjärtan, att vi av blotta naturen hava begärelse just till det, som förbjudes oss. Denna ormaavföda, syndens säd och rot i våra hjärtan, ligger där stilla, död och overksam, tilldess ett bud förnimmes. Då uppvaknar ormasäden i oss till strid och benägenhet mot budet; såsom aposteln i nyss anförda ord betygar och alla väckta själar få bittert erfara.. Därför heter det åter: »Syndens kraft är lagen» (1 Kor. 15). Det andra, som lagen gör till att uppenbara synden, är, att den såsom en spegel visar oss vad som är ont och orent, bestraffar och fördömer detsamma och därmed krossar syndaren.

Om allt detta säger åter Luther: »Lagen uppenbarar synden och gör henne levande, då hon före kunskapen om lagen ligger såsom död eller sovande. Ty medan hon är i verket, vilar hon; men när lagen kommer, då varda ögonen öppnade, att människan betänker, vad Gud har bjudit, och vad för straff han har förordnat över överträdarna. När nu det sker, att lagen i samvetet således härskar och blir mäktig, så är det den rätta kännedomen av synden, vilket ett mänskligt hjärta icke kan fördraga, om icke Gud kommer henne till hjälp med evangelium. Att därför Moses säger, att de, sedan de ätit äpplet, sågo, att de voro nakna, är icke förgäves. Ty så går det ännu i dag. Därför är lagen ännu för oss ett kunskapens träd på gott och ont.»

Och de hörde Herren Gud vandra i lustgården, då dagen begynte svalkas. Vad manne den käre Guden vill i lustgården? Uti vad ärende kommer han nu på syndafallets dag? Visserligen bestraffade han synden; icke ursäktade han den, icke kunde hans dom ändras - men han hade dock några »fridens tankar» att uppenbara för de förskräckta barnen; det var för att förkunna ett frälsningens råd, som han egentligen kom,. Med syndens bestraffande utvecklade han blott vad han förut hade sagt och hotat, och vilket de redan hade djupt nog erfarit. och förstått; nu hade han därför förnämligast ett annat ärende - det var

något för dem nytt och obekant, som han ville kungöra - han talar nämligen om en »kvinnans säd, sons skälla, söndertrampa ormens huvud», hämnas deras lidna skada och bota och återställa vad genom ormens list och deras syndafall var förlorat. Detta var den barmhärtige Faderns egentliga ärende, när han på syndafallets dag, då solen börjar sänka sig, kommer i lustgården. Hans förbarmande hjärta kunde icke fördraga att veta, det hans förlorade barn, i deras ångest och förskräckelse, skulle ligga över natten bakom träden och tänka på hans vrede och på »döden dö», utan att hava en enda stråle av förhoppning och tröst. Därför uppsökte han den, genast samma dag i deras blygsel och bävan. Han, som sedan bjöd oss att »icke låta solen gå ned över vår vrede», gav här själv det första provet av sådant sitt försonliga hjärtelag. Kristus har ock uppenbarat, att Gud har ett sådant hjärta, att han icke ens kan lida, det hans barn blott i någon nöd ligga och ropa till honom »natt och dag» utan hjälp och tröst -»skulle han hava tålmod därmed?» säger Kristus (Luk. 18: 7). Skulle han då hava tålmod därmed, att hans mest älskade, men fallna barn nu skulle ligga alldeles utan något hopp, i förtvivlan och ångest för hans ords skull?

Som redan är sagt: visst straffade han synden, visst stadfästade han sin dom; men på samma gång förkunnade han dem dock sitt beslutade frälsningsråd: »Kvinnans säd skall söndertrampa ormens huvud.» Och huru livligt de omfattat detta, märka vi, då Eva får sin första son och genast utropar: »Jag har fått Herrens man.» (Nya övers.: *Jag har fött en man genom Herrens hjälp.*)

Genast trodde hon, att den av Herren utlovade Hjälden och Frälsaren, Herrens man, vore kommen - varav vi se, att löftet varit nog tydligt för dem för att giva dem tröst och hopp. Här måste jag ju se, att Guds nåd och kärlek är en alldeles oförskyllad, fri och förekommande kärlek, helt oberoende av oss. Här var den största brottslighet och intet tecken av någon bättring, ånger, bön m. m.

Adam och Eva hade i frestelsens stund alla tillräckliga förmögenheter att emotstå det onda, ett lust och rent förstånd, ett rent hjärta och fri vilja -- de hade således blott yttre frestelser - och likväl bröto de mot sin Faders bud. Och när fallet var skett, sökte de icke Gud, för att bekänna sin synd. och bedja om förlåtelse - nej, tvärtom fly de bort från Gud och gömma sig bakom lustgårdens träd; och när Herren tilltalar dem, hör man blott självförsvar, undskyllningar och bitter avoghet mot själva Gud som även skulle vara skuld till fallet, då Adam säger: »Kvinnan, som du - du - du har givit mig, bedrog mig.» Så fördärvade voro nu deras hjärtan.

Och allt detta visste Herren; och ändå - fastän deras brottslighet och ondska var så stor - ändå kom den barmhärtige Fadern med sådan kärlek och uppsökte dem, för att förlikas med och hugsvala dem. O, här ser jag det gudomliga hjärtat. Här ser jag att Guds kärlek är en helt förekommande, en uppsökande kärlek, alldeles oberoende av syndarens förhållande. Den stränga rättfärdighetens dom kunde icke ryggas - syndens lön var döden; men den gudomliga barmhärtigheten hade funnit ett råd att på en gång tillfredsställa rättvisan och tillika, frälsa syndaren: en kvinno-säd skulle komma att gottgöra fallet - ni vilken han utvalt oss före världens grundläggning» (Ef. 1).

På denna grund var barmhärtigheten fri att kunna, utgjuta sig över de fallna. Därför kommer han nu här, på syndafallets dag, och löper efter den förlorade sonen - hans »livs son» var fallen - »därför uppröres mitt hjärta för hans skull, säger Herren, och jag vill förbarma enig över honom».

Visst borde vi giva akt på detta första stora prov av Guds oförskyllda nåd. Då gå vi tvärtom och väga och mäta graderna av våra synder eller av vår bättring, ånger, bön m. m., och döma därefter om Guds nåd emot oss - o, vilket djupt fall! Vilka gruvliga följder av syndafallet i vår själ, att den är så bunden i mörker och otro! Du säger: »Min synd är så otillbörlig, så oursäktlig: jag visste Guds vilja, men gjorde rakt däremot.» Arma själ! Du var så illa tvungen, du är icke fri, du är »såld under synden» (Rom. 7). Adam åter var fri och syndade likväl; han visste ock Guds vilja, men gjorde tvärt däremot. Och likväl löper den förbarmande Fadern efter sin förlorade son.

- Du säger: »Jag har ingen riktig ånger över min synd; jag kan icke rätt bedja.» Svar: Adam och Eva rent av ursäktade sin synd, bådo icke med ett enda ord om förlåtelse; och likväl kommer den barmhärtige Guden och tillbjuder dem nåd och förlikning. Guds kärlek är således helt fri, oförskyllad och oberoende av syndaren; ty den grundar sig på en annans förtjänst och bön, »kvinnans säd», »Herrens man», »Guds Lamm, som bär världens synder». Den som icke tror på honom, icke stannar för Herrens röst och låter försona sig med Gud, utan förblir borta, han är borta och förblir eviga, borta. Men vilken som tror på honom, vilken som hör Guds röst, låter både straffa sig för synden och trösta sig med

»kvinnans säd», han »skall icke förgås, utan hava evigt liv», om han ock kände allt det onda i sitt hjärta, som vi här finna hos Adam, ja, om ock hela syndafallet och allt ormens gift kokade i honom.

Och Herren Gud kallade på mannen och sade till honom: *Var är du?* Gud kallade Adam. Han lämnade honom icke i sin vrede, utan uppsökte och kallade honom ännu till sig. Sådant är Guds sinne. Men därom är förut mera talat. - Gud kommer i lustgården, då dagen svalkas, och ropar efter Adam: *Var är du? Varför döljer du dig? Vad har nu skett? Du har förr med glädje kommit mig till mötes - nu gömmer du dig! Vad är orsaken? Så börjar Herren att söka väcka honom till erkänsla. Att Herrens fråga innebär något sådant, det se vi av Adams svar, vilken blott på den frågan: *Var är du?* började att förklara, varför han gömt sig. Se v. 10. - Detta är nu det första exemplet på Guds kallelse till en syndare på jorden - detta den första gången en syndare väckes till bättring.*

Herren börjar med att förkrossa honom; ty i de orden: *Var är du?* ligger, såsom Luther anmärker, lagens röst i samvetet, eller lagens mening och syftemål, som är, att övertyga syndaren om hans fallna och olyckliga belägenhet. Ty emedan intet skapat är för Herren osynligt, utan allting är blottat och uppenbart för hans ögon (Heb. 4: 13), och Herren likväl ropar: *Adam, var är du?* så vill han härmed säga: »Nu kommer jag att efterfråga dig. Kom fram och svara inför mig, vad har nu blivit av dig? Vart är du kommen! Var är nu den Guds härliga avbild, som skulle råda över jorden? Var ligger han nu undangömd bakom träden? Och menar du, att jag icke ser dig? Du håller dig fördold för mitt ansikte; men vart vill du taga vägen?» - Sådant innebar Herrens fråga. Därför kom ock Adam genast fram och började förklara sig.

Se här - denna kallande röst, detta rop: *Var är du?* skall varenda syndare förnimma från Gud. Detta första exempel gäller för alla världens tider och för alla Adams barn. Först är det ett faderligt rop till de trogna, då de förgått sig. Redan de små barnen förnimma ofta tidigt, då de syndat, en röst i sitt inre: *vad har du gjort!* - så länge icke den gode Anden överröstats och deras öron dövats av fåfångans och lustarnas brus.

Men i synnerhet är det något, som alla troende kristna dagligen känna - detta oändliga ropandet: *Var är du?* - När de t. ex. överilat sig, syndat och förgått sig, strax ropar det ängsligt: *Var är du? Vad har du gjort?* - Eller när de råkat blanda sig med fåfångans barn, när de av svaghet, människofruktan eller människobehagsamhet deltagit i fåfängligt tal och på något sätt, med ord eller gärning, förnekat sin Herre, strax få de såsom Petrus en genomträngande blick av Frälsaren, som säger i deras inre: *Var är du? O, vad har du gjort?*

Detta är allt vännens slag, varmed han manar oss till bättring - en erfarenhet, som icke med allt världens guld kan betalas! Ve, o, ve den kristen, som icke mer får de blickarna, de ropen i sitt inre! - För det andra, är det ett uppväckelsens rop till de andligen döda, som leva utan Gud i världen. Mitt i syndens, flärdens och de världsliga nöjenas lustgård ropar det ofta i deras inre: »*Var är du? Det är icke väl med dig, du behöver en bättring, en omvändelse.*» När de en gång blivit omvända till Herren, bekänna de, att de länge och ofta förnummit det ropet och varit sökta av Herren - att detta ofta störde deras lust i synden - i synnerhet »*då dagen svalkas*», då nöjet är slut, och de komma till ensamheten eller till nattens vila, då ropar det i deras inre: *Var är du?* Eller när de höra ordet, en predikan eller ett skriftetal, och de skola vid nattvardsbordet träda Gud under ansiktet, då ropar det ofta om deras synder, om deras ogjorda bättring, om nödvändigheten av en omvändelse: »*Var är du? Tiden flyr, när skall du en gång bättra dig?*

Och den, som icke i en hel omvändelse återkommer till Gud, skall veta, att en gång måste han likväl, om han vill eller icke, komma fram inför Guds ansikte - ja, en gång - förr eller senare - i tiden eller i evigheten - skall varenda människa höra det ropet, så att det skall gå henne genom märg och ben: »*Var är du? - Vad har du gjort?*» - Ty det är omöjligt, att någon syndare skulle undkomma den allsmäktige, helige Guden. För honom är intet skapat osynligt; utan allting är »blottat och uppenbart för hans ögon» (Heb. 4). Därför var icke säker! Gud dröjer väl med straffet och tiger, liksom han icke alls såge dina synder, men en gång skall du höra hans röst. Så säger han själv: »*Du som hatar tuktan och kastar mina ord bakom dig - sådant gör du, och jag tiger; därför tänker du, att jag är såsom du; men jag vill straffa dig och ställa dig det för ögonen*» (Ps.50).

Därför säger aposteln: »Herren kommer - och han skall bringa i ljuset vad i mörkret är fördolt och uppenbara hjärtans uppsåt» (1 Kor. 4:5). Och åter säger skriften: »Tänk icke: jag har väl förr syndat, och mig är intet ont vederfaret. Ty Herren är tålig; men han låter dig icke bli ostraffad. Och var icke så säker, om din synd icke ännu är straffad, att du därför allt framgent vill synda. Tänk ock icke: Gud är mycket barmhärtig, han straffar mig icke, jag syndar, så mycket jag vill. Han kan så snart vred varda, som han nådig är» (Syr. 5: 4-7). Där synd är, där skall sorg varda - antingen i tiden »den sorg, som är efter Guds sinne, som kommer åstad bättring till frälsning»; eller ock, efter tiden, en evig gråt.

Som nyss sades: vad här står, gäller för alla världens tider och för alla Adams barn. Var och en måste komma fram för Herren och uppgöra om sina synder i tiden, eljest möta de honom i evigheten. Saken är denna: vi äro alla syndare - häri är ingen åtskillnad; dömdes vi därefter, så bleve intet kött frälst. - Skillnaden är endast den, att somliga hålla sig undan för Gud, bli beständigt borta och komma icke, medan nådens tid är, för att söka och emottaga nåd. Kristus säger: »Detta är domen» (fördörelsens orsak), »att ljuset har kommit i världen, men människorna älskade mörkret mer än ljuset; ty deras gärningar voro onda» (Joh. 3).

Komma vi åter till ljuset, uppgöra vi med Gud om våra synder, då blir allt väl, även om vi vore de förskräckligaste syndare; såsom Herren säger - och o, att vi kunde behjärta de orden: »Kommen och låtom oss gå till rätta med varandra; om edra synder än vore blodröda, så skola de dock varda vita såsom snö; och om de än vore röda som purpur, så skola de varda såsom ull» (Jes. 1). Så säger ock Kristus i Matt. 18 kap., att när konungen kallade sina tjänare till räkenskap, och en kom fram, som var skyldig tiotusen pund, fick denne likväl genast hela skulden efterskänkt, när han föll ned och bad. Så vill Herren handla med oss, när han kallar oss till räkenskap. - Men vi gå åter till historien.

Och Adam sade: Jag hörde dig i lustgården; då blev jag förskräckt, eftersom jag är naken; därför gömde jag mig. Se nu här Adam. Han nämner icke ett ord om något syndafall - i dess ställe nämner han andra orsaker till sitt bortflyende, för att undvika den ömtåliga frågan om synden. Först är det Guds röst, som har varit så förskräcklig, att han nödgats fly då han likväl förr så ofta hört samma röst och aldrig flytt. Så förvirrat, dåraktigt och falskt talar han nu. För det andra nämner han väl något om sig själv, men nämligen endast det, att han var naken. Han talar om allt annat, blott icke om sin synd. Och han talar blott om sådant, som Gud hade gjort om den nakna kropp, som Gud skapat, och om Guds röst men icke ett ord om sin synd. Se, sådan har nu Adam blivit, sådan var nu människan!

Detta är första gången vi höra en syndare tala. Den rena, goda människan fanns icke mer på jorden - det är icke mer samme Adam, som förut, utan en helt annan människa, som är full av dårskap och elakhet. paradiset är nu borta. - Men vad gör nu Herren? Då Adam alls icke vill nämna om sin synd, griper Herren honom vid hans egna ord och säger:

Vem har låtit dig förstå, att du är naken? Har du ätit av det träd, som jag förbjudit dig att äta av? Herren vill säga: Du har även förr varit naken och aldrig därvid känt någon blygsel och skygghet; huru har du nu fått denna känsla vid din nakna kropp? Har du icke ätit av det träd, som jag hade förbjudit? Har du icke syndat emot mig?

Mannen svarade: Kvinnan, som du givit mig att vara med mig, hon gav mig av trädet, så att jag åt. Här träder Adams fördärv och ondska ännu mer i dagen. Han har fått en bestämd fråga, om han icke syndat, han kan därför icke undgå att tala om själva saken; men vad gör han? Han har icke ett ord av sann erkänsla, utan söker endast att undskylla sig: Kvinnan, som du givit mig, var orsaken, att jag åt. Detta är nu det första, som utmärker de fallna människorna, att de icke vilja vidkännas sin synd, utan vilja göra sig oskyldiga. När Herren genast vände sig till kvinnan och frågade: *Vad är det du har gjort?* Så hade hon samma art som Adam, hon för samma tal, nämligen att hon hade blivit förledd av en annan - hon sade: Ormen besvek mig, så att jag åt.

Denna art är så utmärkande för människans natur, att vi ock finna den hos späda barn, så snart de börjat tala. Är något litet fel begånget, genast söka de att skylla det ifrån sig på någon annan. Denna odygd finnes hos dem, förrän de någonsin lärt den utifrån, det är dem medfött. Denna vår natur uppenbarar sig beständigt, i större och mindre ting: först inför människor, att ingen vill taga skulden på sig, ingen vill bekänna sina oarter, utan överhölja eller försvara dem, även fastän man invärtes känner sig skyldig; för det andra inför Gud, att man aldrig vill stanna för hans domar och giva dem rätt över

sig, utan alltid söker »urskulda och ursäkta sig», vilket är grunden till all säkerhet, obotfärdighet och osalighet.

Men blir människan då hårdare angripen och pressad av Guds lag, då stiger ondskan ännu högre - då blir hon ock bitter mot Gud själv, som skapat oss och givit oss sin lag. Detta är nu det andra, som vi finna i Adams svar. Han icke blott urskuldade sig själv, utan vill ock skjuta skulden på själva Herren Gud, då han säger: Kvinnan, som du har givit mig, gav mig etc. Här märkes tydligt, att han därmed vill föreka Gud, att han givit honom kvinnan. Han hade eljest kunnat säga blott: kvinnan, eller min hustru helst det icke fanns någon mer kvinna - men han tillägger med flit: som du har givit mig.

»Därför», såsom Luther säger, »äro dessa ord fulla av ovilja och vrede mot Gud, såsom ville han säga: denna smuts har du själv kastat på mig; hade icke du givit mig kvinnan, utan givit henne en egen lustgård, så att hon icke bott hos mig, så skulle väl jag hava blivit utan synd; men att jag nu har syndat, är din egen skuld, emedan du har givit mig kvinnan.» Se vilken gruvlig ondska, som intagit den nyss så rena och goda människan!

Då Adam hade bort löpa den barmhärtige Fadern till mötes, kasta sig ned för hans fötter, med bittra tårar bekänna sin gruvliga synd och bedja om förlåtelse, då börjar han först med att giva falska och undvikande svar, börjar skylla på Guds röst och den av Gud skapade nakna kroppen, såsom orsaken till hans flykt.

Sedan, när Herren rätt fram frågar honom, om han icke syndat, då börjar han med bestämda ord urskulda sig, ja, till och med föreka Gud, att han vore skulden till hans fall, emedan han givit honom kvinnan. I stället för att säga: jag har syndat, säger han härmed: du, Gud, har syndat, som gav mig kvinnan. Här se vi uti Adam, huru alla människor äro och göra, när de syndat och förnimma lagens röst i samvetet, men ännu intet evangelium och ingen tro intagit och förändrat deras hjärtan. Hade Gud genast ropat: Adam, du har förlåtelse. Jag vet, huru du syndat, men jag har förlåtit det, då skulle Adam med innerlig förödmjukelse hava ångnat och bekänt och på det högsta förbannat sin synd och sagt: jag har syndat, jag har syndat! Barmhärtige Fader, förlåt mig! Men emedan hoppet om förlåtelse ännu icke fanns hos honom, utan endast Guds dom, fruktan och bävan, så var hans hjärta tillslutet, hårt och bitert mot Gud.

»Lagen kan icke göra levande», den gör icke människan from och god, utan förökar blott synden i hjärtat - »lagen kommer åstad vrede». Här säger åter Luther: »Adam är här en förebild för alla, som synda och i synden förtvivla; ty de kunna icke göra annorlunda, än anklaga Gud och urskulda sig själva, alldenstund de se, att Gud är allsmäktig och hade kunnat hindra sådana synder. Så förskräckligt står det till med synden, därest icke hjärtat i rätt tid blir upprättat och tröstat med löftet om syndernas förlåtelse. Och sådant uträttar lagen, när han är allena, utan evangelium och kunskapen om nåden, nämligen att han slutligen förer till förtvivlan och obotfärdighet.»

Och här hjälper icke, att man ser, att allt detta är illa - man kan dock icke annat, så länge icke nåden eller Guds förlåtelse uppvärmt och förödmjukat hjärtat. Eva såg utan tvivel, huru illa Adams urskuldande lyckades, och hade bort därav taga lärdom, så att hon hade givit Gud äran, bekänt synden och i ödmjukhet bett om nåd och förlåtelse; men nej, hon gör strax därefter på samma sätt, som Adam, hon är alls icke bättre. Liksom han hade skjutit skulden på kvinnan, så skjuter hon skulden på ormen, vilken ock var Guds skapelse.

Som ville hon säga: »Ormen, vilken du, Gud, har skapat och låtit gå omkring i paradiset, besvek mig.» Så anklaga de skaparen och urskulda sig själva. Så går det ännu alltid: på otron följer alla våra krafter och lemmars olydnad; på olydnad följer urskuldande. Synden vill icke vara synd eller straffas såsom synd, utan vill heta oskyldighet; och när hon icke det får, då straffar hon Gud för lögn och blir så, från en mänsklig synd, helt och hållet en djävulsk; och sålunda övergår otron till Guds hädande, och olydnaden till skaparens anklagande; och detta är då sista graden av synden, nämligen att häda Gud och tillräkna honom synden, likasom den komme från honom. Sådant finna vi här hos Adam och Eva.

Så hava vi nu skådat uppkomsten och urkällan till all synd och förbannelse på jorden, samt all den jämmer och nöd, alla de kval och tårar, som av synden härflutit i tiden. Vi hava sett grunden och ursprunget till det bottenlösa fördärv, den besynnerligt onda natur, varöver vi dagligen sucka och kvida, så snart vi blivit uppväckta ur syndasömnen. Ty sådana som föräldrarna voro, sådana blevo också bar-

nen. Därför står det ock i 1 Mos. 5: 3 ganska betydelsefullt: »Adam födde en son, som var honom lik, hans - icke Guds - avbild.» Det djupa ordet: döden dö innefattade ett sådant utdöende av Guds avbild i människan, att denna icke mer fanns i hela släktet, vilket dessutom nu var inneslutet i Adam och Eva. Därför föddes blott den fallne Adams avbild i hans barn.

Kristus förklarar arvfördärvet så: »Det som är fött av köttet, det är kött» (Joh. 3: 6). Likasom av en mängd lera varje bit är lera, och en kvist av törnebusken också är törne, så är allt, som härflutit av Adams blod, samma fördärvade släkte. Av kött kommer blott kött. »Det är ingen åtskillnad», säger aposteln, ty »alla hava syndat» (Rom. 3). I form och utveckling är mångfaldig olikhet; men arten och naturen är densamma. »Det som är fött av köttet, det är kött.» »Därför, som genom en människa synden har kommit i världen och genom synden döden; och så har döden kommit till alla människor, emedan de alla hava syndat - så har genom en överträdelse fördömelse kommit över alla människor; likasom ock genom en rättfärdighet rättfärdiggörelse till liv kommit över alla människor» (Rom. 5).

Den, som icke vill tro, att han är så alldeles fördärvad, försöke sig endast allvarligen på Guds bud, att blott en enda dag uti allt fullborda dem - han skall icke ens kunna göra försöket allvarligt, nej, icke en timme - han skall icke en minut kunna älska Gud »av allt sitt hjärta, av all sin själ, av alla sina krafter» m. m. Nej, det är icke möjligt att giva, vad man icke har, att räkna ut penningar ur en tom pung. Guds avbild är borta; hjärtats renhet, förståndets ljus och viljans frihet - allt är borta, det finnes icke - och ormens säd uppfyller allt kött.

Därför började Gud tidigt klaga över det ännu unga människosläktets stora fördärv. Redan i bibelns 6:te kap., före syndafloden, klagar han, »att människornas ondska var stor på jorden, och att deras hjärtans uppsåt och tankar voro allenast onda.» Då började ock Gud att hota och straffa, så att han ock lät syndaflorens förskräckliga straff övergå allt kött på jorden. Men härigenom blev icke människans hjärta förbättrat eller ondskan förminskad - strax efter syndafloren betygar Herren åter, att »människans hjärtas uppsåt är ont allt ifrån ungdomen» (1 Mos. 8: 21). Och så har det fortfarit från släkte till släkte.

Då Herren Kristus kom i världen, gav ock han samma vittnesbörd om människans hjärta. Han säger: »Inifrån, från människans hjärta utgå de onda tankarna, hor, skörlevnad, mord, stöld, girighet, ondska, svek, liderlighet, avund, hädelse, högfärd., dåraktighet, allt detta onda går inifrån ut» (Mark. 7: 21-23; jämf. Matt. 15: 19). Blir icke härav ett förskräckligt djävulsbeläte? - eller ett ormbö, fullt av »huggor-maavföda?» Likasom ett glödande järn är genomträngt av eld, och en svamp är fylld med vatten, så är människans hjärta uppfyllt med syndens gift. Här är grunden till de rättfärdigas klagan, oro, suckar och tårar. - Detta först i allmänhet om vårt arvfördärv.

Vilja vi närmare beskåda det och betrakta de särskilda delar, varuti det uppenbarar sig, så behöva vi blott giva akt på vad vi dagligen och stundligen finna hos oss själva, och jämföra detta med Guds ord. Då finna vi t. ex., att det är allas vår bestämda natur att icke frukta Gud, utan vara säkra i synden; det är vår natur att icke älska Gud, utan hellre älska de uslaste jordiska ting, och vara kallsinniga eller avoga mot Gud; det är vår natur att icke förtrösta på Gud, utan lita på oss själva eller andra, eller ock helt misströsta; det är vår bestämda natur att icke älska vår nästa såsom oss själva, utan söka endast vår egen fördel, om ock med nästans förlust; vidare är det vår natur att hava förvända tankar om Gud och himmelska ting; vidare, att vi hava ett jordiskt sinne, som förgäter det eviga för det timliga; att vi äro uppfyllda av begärelser, i strid mot Guds bud, och att vi äro obenägna till det, som Gud befäller; slutligen, att vi alldeles sakna förmåga att häruti ändra oss; att lika litet som en död kropp kan stiga upp och arbeta, lika litet kunna ock vi omvända och bättra oss, om icke Gud själv kommer med sin röst, giver oss liv och »skapar i oss ett nytt hjärta». Allt detta finna vi på samma sätt hos oss själva som hos Adam och Eva.

Betraktom först vår säkerhetsnatur. Som nyss sades, är det allas vår natur, att vi icke frukta Gud, icke rädas för synden, men att, när vi syndat, vi väl kunna av samvetet förskräckas och fly från Gud, men vilja icke i ödmjukhet bekänna synden och begära förlåtelse. Till exempel: vi hava från barndomen lärt Guds heliga vilja och bud: »Du skall älska Herren din Gud av allt ditt hjärta, av all din själ» m. m. Vi hava i trons artiklar bekänt, samt i hela vårt liv, alltifrån vår första daning, erfärit de otaligaste välgärningar av Gud: han har givit oss kropp och själ, ögon, öron och alla lemmar m. m. Han har bevarat allt

detta för otaliga faror; han har låtit allt, vad skapat är, stå oss till tjänst; korteligen, hans välgärningar äro oräkneliga.

Vidare hava vi förnummit, att »Gud så älskade världen, att han utgav sin ende Son» till vår frälsning. Ende Sonen har blivit ett människobarn, blivit vår broder; han har utgivit sitt blod till våra synders förlåtelse; han har givit oss sitt ord och sin Ande till vår omvändelse, tröst och ledning; han har tidigt i vår levnads morgon upptagit oss i sitt nådeförbund och sedan spiset oss med sin lekamen och sitt blod. För allt detta vore ju högst billigt, att vi skulle av allt hjärta älska en så nådig Gud, tacka och lova honom, lyda och tjäna honom. Då hava vi i dess ställe, kanske fyratio, femtio år, levat utan Gud i världen, trampat hans bud och föraktat hans kärlek, levt helt dristigt fram i överträdelser och synder, efter denna världens lopp, och gjort blott vad köttet och sinnet lyste - stundom förnummit hans varnande röst och hans Andes milda klappande på våra hjärtan, men föraktat det, flytt längre bort och levat ännu friare i synden, och - för allt detta »fruktat som nogast ett ögonblick för helvetet. Sådant må ju heta säkerhet. Sådant är ju hela världens lopp; sådan är ju allas vår natur.

Undrar du därpå, så eftersinna blott, varifrån vi ärv komna. Undra icke! Det var ju ormens första röst till Adam och Eva: »Skulle Gud hava sagt?» Skullen I vara bundna av något bud? Och: »Ingalunda skolen I dö.» Där är grunden. Då borttogs gudsfruktan ur människonaturen, och från den stunden har den aldrig funnits där. Märk, vi tala om naturen, icke om vad Anden kan verka i oss. Paulus säger: » Alla hava avvikit; ingen förständig finnes; ingen finnes, som söker Gud; Guds fruktan är icke för deras ögon.» (Rom. 3).

Denna allmänna och uppenbara ogudaktighet och säkerhet hava vi likväl icke ens förmåga att se, besinna och erkänna, förrän Guds Ande väckt oss. Då först lär man känna fördärvet. Då ville man frukta och älska Gud, men kan icke; man ville förkrossad och ödmjukt ångra och bekänna synden, men kan icke; man ville hjärtligen älska Gud, men kan icke; man ville förtrösta på Gud, men nej, man kan icke. Man ängslas, man undrar häröver, man tror sig vara ensam så oskicklig och olycklig.

Men det finnes ingenting, som är så allmänt, det är det allmänna arvet av Adam. Ty först syndade Adam djärvt mot Guds bud; därefter flydde han bort och ville icke bekänna synden, utan urskuldade och försvarade sig och skrymtade inför Herren. Undra då icke, att ditt hjärta är fullt av säkerhet, hårdhet, skrymteri och all ogudaktighet. Människohjärtat blev så beskaffat i Adams fall och har sedan dess alltid varit sådant.

Men under bättringsarbetet komma allehanda synder i dagen. Du ville älska din nästa såsom dig själv, men kan icke. Detta är ju en förskräcklig synd, när den strider rakt emot hela andra tavlan av Guds lag; du kämpar, du ängslas, du undrar. Undra icke. Adam började genast efter fallet skjuta skulden på sin hustru, han älskade henne icke såsom sig själv. Där är grunden. - Du ville vara ren ifrån alla onda begärelser, men du kan icke; ty Eva såg trädet, att det var gott att äta av och att det var en lust för ögonen. Sådant hava vi i arv.

Men det är icke blott hjärtats ondska och begärelser, det är ock ett mörker och en förvirring i ditt förstånd, vari ditt fördärv och din nöd består. Du kan aldrig tänka rätt om Gud; du är säker, då du borde frukta; och du fruktar, då du borde fröjdas med all tröst och glädje. Du kan således aldrig behålla den, rätta bilden av Gud.

Du hör evangelium, du finner det sant och härligt, du ville skriva det in i ditt hjärta med outplånlig stil, och likväl försvinner det på ögonblicket, du försjunkar oupphörligt åter i dig själv och dina egna gärningar; Gud blir dig blott såsom en domare; det är, såsom vi ingen Frälsare hade o. s. v. Undra icke! Ormens ord till Eva: Gud vet, att om I äten av denna frukt, varden I visa såsom han; det unnar han eder icke; han är icke en så huld fader, som I haven trott - det talet förstörde alldeles den rätta bilden av Gud i de första människornas hjärtan, så att de i dess ställe fingo för sina ögon »ett spöke med fasliga horn uppå», såsom Luther säger, eller blott en hård och sträng domare, som kom efter dem med svärdet; varför de ock icke kunde stanna för hans röst, utan flydde och gömde sig för honom bakom träden. Och så snart de öppna sin mun, hör man idel ursäkter, skrymteri och bitterhet av dem - och både denna skräck för Gud och denna stolta art, att själv göra sig rättfärdig, gingo i arv på oss.

Så har djävulen alldeles sönderrivit, förstört och bortsopat den rätta bilden av Gud ur människans sinne; och ifrån den stunden har ingen haft densamma, har ingen i det rätta ljuset sett Guds hjärtelag; från

den stunden har tron på Gud alltid varit anfäktad, sönderryckt och dunkel. Härjämte se vi hos Adam och Eva en förskräcklig förmörkelse i förståndet och förvirring i tankarna, så att de nu t. ex. söka dölja sig bakom träden för den allseende Gudens ögon och söka mildra sin brottslighet genom ursäkter, således genom en ny brottslighet o. s. v. Därför undra icke, att dina tankar äro förvända! Du har ännu mycket av den naturliga människan kvar hos dig; och om den naturliga människan säger aposteln, att hon »fattar icke det, som tillhör Guds Ande, ty det är henne en dårskap, och hon kan icke begripa det.» Korteligen, allt det syndaelände, varöver alla väckta själar kvida, ängslas och sucka, är grundat i Adams fall.

Men det allra fördärligaste onda, som ormen inplantade i Vår natur, var den inbillningen, »att vi själva skulle vara våra egna frälsare och hjälpare.» Det ordet: »I skolen bliva såsom Gud eller gudar», det tog djupt, det lämnade djupa märken :efter sig i vår natur, nämligen allt slags högmod, och i synnerhet denna allra skadligaste inbillningen, »att vi själva hava krafter att emotstå det onda och göra det goda.» Den »fria viljan» i denna betydelse är den dröm, varav både all säkerhet och all förtvivlan kommer.

Kunde den väckta själen blott övertygas, att hon ingenting förmår, att den fria viljan är förlorad, att hon är såld under synden; då skulle hon snart komma till tröst i Kristus, övergiva sitt självfrälsningsarbete och »kasta sig som död för Jesu fötter» på idel nåd. Men det heter oupphörligt: »Du har icke ännu rätt försökt, icke ännu rätt ansträngt dig och vakat och bedit och kämpat; i morgon skall du göra det bättre.»

Och så går den ena dagen efter den andra lika olyckligt, och likväl - lika oupphörligt heter det igen: »Du har icke ännu rätt försökt, icke varit nog allvarlig, icke nog rädd för synden; du skall i morgon göra det bättre» o. s. v. Den arma själen kan icke begripa, att det är just det, hon icke har i sin makt, nämligen att vara rätt allvarlig, uppriktig, rädd för synden, vaka, bedja och strida - att hon icke har i sin makt att ens regera tankarna - att »vi icke ens äro skickliga att tänka något» (2 Kor. 3), att vi äro alldeles förtappade syndare, att Kristus måste göra allt - måste »frälsa det förtappade».

Paulus säger: »Lagen är andlig, men jag är köttlig, såld under synden.» Märk: »såld under synden», såsom en träl är såld åt en herre. Och åter säger han: »Det goda som jag vill, det gör jag icke; och det onda som jag icke vill, det gör jag - ty jag gör icke, vad jag vill, utan vad jag hatar, det gör jag» (Rom. 7). Var är här den fria viljan? - Mången har undrat, varför Luther så häftigt strider mot läran om den fria viljan. Det har sina stora skäl. Om Kristus hundra gånger dör för oss och än så härligt varit oss förkunnad, så kan det allt göras fruktlöst med den enda villosatsen, att vi själva hava krafter att göra, vad gott vi vilja.

När den väckta själen blott saknar detta hös sig, så är allt predikande om Kristus fåfängt, hon kan icke tro; ty när hon har krafter att göra, vad hon bör, och icke gör det, så kan hon ju icke ännu tillägna sig nåden. Vi böra därför väl inprägla denna sanning i vårt hjärta: »Jag gör icke vad jag vill, utan vad jag hatar, det gör jag.» Även då Kristus genom tron gjort oss »verkliga fria» - från syndens och djävulens herravälde - hava vi dock icke förmåga att göra allt det goda, vi vilja; ty Kristus behåller denna makt hos sig, lämnar den icke åt oss, att vi skola hushålla därmed. Just de, som blivit förda från satans makt till Gud och äro genom Sonen verkligen fria, klaga och kvida allra mest över sin ömkliga vanmakt, när Herren lämnar dem i frestelsens stund.

De gråta, de kämpa, de bedja och ropa till Gud om hjälp, och allt tyckes vara förgäves - de äro nära att helt förtvivla. Var är nu den fria viljan? Varför äro de icke fromma och rena? Hava de själva kraft därtill, varför skola de kvida, jämra, bedja? De skulle blott bortvisa det onda, vara starka och glada. Kunna de genom bönen allt övervinna, varför skola de då förtvivla?

Men Davids psalmer och alla heligas klagan vittna sålunda, att människan icke mer har en fri vilja, eller förmågan att göra det goda, hon vill. Petrus hade hellre velat alltid vara så stark, som han försäkrade och en stund i örtagården bevisade sig; men när han snart på en kvinnas fråga så gruvligen faller, första, andra och tredje gången, då gråter han bitterligen - då lärde han, att han icke hade styrkan i sitt våld. Paulus beder tre gånger om förlossning från sin »påle i köttet», men förgäves - och nu lärde han den hemligheten: »När jag är svag, då är jag stark» (2 Kor. 12).

Nej, den fria viljan är en dröm ifrån paradiset dagar - den har aldrig funnits i människan, sedan Adam missbrukade den, utan sedan har människan varit ett nådehjon, som måste tigga av Gud varje smula av kraft; och när hon måste tigga, så kan hon icke taga det, förrän det varder givet. Om Herren släpper oss, så rusa vi alltid till avgrunden. Sådan är människan efter Adams fall. - Men härom mera under en särskild rubrik.

- C-O Rosenius

© **www.pietisten**

Texterna får användas fritt, helt eller delvis, digitalt eller analogt, kopierat eller tryckt om ditt syfte är att främja Kristi rikes tillväxt.

Texterna får dock inte användas i någon form av försäljning utan tillstånd från pietisten.com.